

„Domá me čaka delo“, veli deklé.

„Pojdi torej, jaz ostanem še tū“.

Pod lipo sedi stárec sam. — In takisto se mu zamisli duh globoko v dóbo, ki mu umíra v prešlosti za njim. O čem drugem naj misli, ako ne o šoli? — Le vprašaj možé, katerim je sreča nasipala kupe zlatá, obilosti, imena in časti, kaj je misel njih mislij? — Čudno torej ni, da prebaja njega duh po času, ki mu je izžemal telesne in dušne moči, da ž njimi obogati človeštvo.

In táko bogastvo ni oskroinno, največje je in najstalnejše!

Dá, kaj je videl prej? Ono nedolžno deco, katero žene v šolo bodisi veselje, bodisi zapoved. In ravno ta različnost, ki združí vse v šolskih klopeh, je vez, katera ne dovaja v šolo samih otrok, nego katera dovaja ž njimi v tesne prostore svet s svojo slabostjo in dobroto. Poglej samó ta lica! Tú ti seva ž njih beda, pomanjkanje, žal in greh, kar vse otežuje ramena njih roditeljev; tú vidiš veselost, cvet, srečo na otroških obrazih, kar vse so podedovali po svojih roditeljih. A jedno ni bilo poklonjeno niti prvim, niti drugim v dar, jedno: čut, čutiti človeški, živeti človeški. Rečem vam: kdor se ne poniža na stališče otrokovo, ta ne ume njegovega življenja, ter tudi ne more iz te neobrazene mase izdelati lik, na katerem vidiš prvi hip, da je namenjen svetovni in mednarodni izložbi človeških značajev.

(Dalje prib.)

Naši dopisi.

Iz Kranja 29. sušca 1894. (Jakob Ukmar †.) Niso še dobro pretekli trije meseci, odkar nam je nemila smrt nenadoma pobrala voditelja naše deške štirirazrednice g. Mih. Kustra, že je iztegnila koščeno svojo roko zopet po drugem tovarišu, vpokojeni učitelj g. Jakob Ukmar, starosta kranjskih učiteljev, izdihnil je dné 16. sušca proti jutru svojo blago dušo.

Dasi smo bili vsled daljše bolezni in starosti njegove pripravljeni na to, vender se nam je do duše mílo storilo, ko smo ga spremljali na zadnji poti. In kako tudi ne? Saj je bil miren in tih, prostodušen in dobrončen, vedno vesel in šaljiv, da se je moral omiliti vsacemu, kdor je le kedaj imel priliko občevati ž njim. In prijateljsko tovarištvó bilo mu je sveto. Zato je bila njegova zadnja želja še, videti in govoriti še s svojim ljubim in dobrim starim prijateljem-tovarišem g. Andrejem Praprotnikom. In ravno tisto jutro, ko se mu je prijatelj Andrej odpravljal, da ga obišče, zatisnil je mirno kakor v spanji trudne svoje oči.

Kako da se je bil priljubil meščanom in tovarišem, pokazal je njegov pogreb v dan pred sv. Jožefom. Poleg dolge vrste meščanov udeležil se ga je c. kr. okr. šol. nadzornik g. And. Žumer z učitelji iz okraja; iz Ljubljane prišla sta gg. nadučitelj Raktelj in učitelj Dimnik, in domače učiteljstvo obeh četverorazrednic z učenci in učenkami. Krsta obložena je bila z mnogimi vencí, katere mu je poleg sorodnikov darovalo več rodovin iz mesta in domače učiteljstvo.

Porojen dné 13. máj. srpana 1813 na Jesenicah na Gorenjskem, dovršil je pokojni Ukmar leta 1832 tedanjó „k. k. Normal-Hauptschule in Krain“ ter obiskoval leta 1834 šestmesečni tečaj „für Schul-Candidaten an der Muster-Hauptschule“ v Ljubljani. Leta 1836. in 1837. je služboval Ukmar najprej v Radovljici, 1838 na Vrhniki in 1839—41 v Blagovici in Krašnji. Leta 1842. prebil je preskušnjo učne usposobljenosti in bil imenovan stalnim učiteljem v Mošnjah na Gorenjskem, kjer je učiteljeval do leta 1876. To leto preselil se je v jeseni na novo ustanovljeno šolo v Goričah in služil tam do leta 1881., ko je bil na lastno prošnjo umirovljen. Od tod preselil se je v Kranj, kjer je mirno in zadovoljno živel s svojo drugo soprogo nad 12 let.

Toda tudi tú ni še miroval, ampak z veseljem je nadomestoval bolne tovariše v Kranju nad pol leta in nekoliko mesecev v Ljubnem v radovljiškem okraju.

Sploh so ga šola in učiteljske zadeve živo zanimale. Vesel je bil vsacega šolskega napredka in izboljšanja pri učiteljstvu, kakor ga je tudi bolelo in sklelo, ako je videl, da se kateremu tovarišu tú in tam krivica godi.

Služil je v celem nad 45 let, a pokojnina se mu je odmerila le s $\frac{7}{8}$, ker se mu ni vstelo l. 1841., ko je služboval v Krašnji, češ, da ondotna šola takrat ni še bila javna. Koliko tucih težko odsluženih let se nam še dandanes odščipne, ker je ni postave, ki bi nam tudi naša začasna službena leta vštevala v gotovo trdo prisluzeno pokojnino. Hotel Bog in naši deželni očetje, da bi se nam v kratkem popravila ta krivica!

Tebi pa, zlata duša, dragi prijatelj Jakob, ki si nam bil vzor delavnega in vestnega učitelja, živ vzgled pravega in odkritosrčnega tovariša, Tebi kličemo žalostni in grob: Lahka ti zemlja domača! Mirno počivaj do svidenja!

R.

Iz Reteč pri Škofji Loki, dné 2. mal. travna 1894. Dné 29. sušca bil je za našo župnijsko slovesen dan. Blagoslovljena in otvorila se je naša novo sezidana jednorazredna ljudska šola. Ob 9. uri dopoldne jeli smo se zbirati v okusno okinčani šoli. Dečki so imeli sveže šopke pripeté na prsih, deklice pa so bile okinčane z vencí. Prišel je preblagorodni g. c. kr. okr. šol. nadzornik A. Žumer, da zastopa c. kr. okr. šol. svet, gospodov učiteljev pa se je zbralo 19. Ob $\frac{1}{2}$ 10 uri smo šli v procesiji v cerkev. Tam je opravljal Veni sancte Spiritus in sv. mašo prečastiti g. Fr. Rozman, kurat ljubljanske hiralnice. Po duhovnem opravilu smo se podali zopet v procesiji v šolo, kjer se je vršil blagoslov. Za tem poprimo besedo g. nadzornik, zahvaljujoč se navzočemu kraj. šol. svetu za trud, katerega je imel pri zgradbi šolskega poslopja; potem podaje domačemu učitelju mnogo praktičnih navodil. Stariše opominja, naj svojega učitelja spoštujejo in podpirajo s tem, da bodo svoje otroke redno v šolo pošiljali in o učitelju le spoštljivo govorili. Spominja se tudi dobrotnikov te šole, zlasti presvetlega cesarja, dež. odbora kranjskega in bivšega g. duhovnika J. Bertoncelja iz Godešiča, ki je v svoji oporoki volil za zgradbo te šole 1700 gl. ter zakliče slava blagim dobrotnikom! K sklepu svojega govora se spominja presv. cesarja Franciška Jožefa I. ter mu navdušeno zakliče trikrat slava! Na to zapoje gg. učitelji v močnem koru ces. himno, katero smo stoje poslušali. Učitelj g. R. Ziegler pozdravlja preblagorodnega g. nadzornika, preč. g. Fr. Rozmana, gg. učitelje in sploh vse navzoče. Gg. učiteljem se zahvaljuje za prekrasno petje v cerkvi in šoli. Objhuje potem g. nadzorniku, se vedno po njegovih navodilih ravnati, ter prosi slavna šolska oblastva, naj ga blagovolijo podpirati pri njegovem težavnem poslu; stariše pa prosi naj svoje otroke redno v šolo pošiljajo. Slednjic se obrne še k otrokom in jih napeljava k lepemu vedenju v šoli, cerkvi in doma. Preč. g. Rozman pozdravlja v izvrstnem govoru vse navzoče in podaje starišem in otrokom krasne nauke. S tem je bila slavnost končana.

Ko smo si potem ogledali šolsko poslopje, katero je za Reteško majhno župnijsko res lepo, usedemo se h kosilu, katero je napravil tukajšnji šolski svet v učiteljevem stanovanji. Razvnela se je živahna govorica in petje. Seveda se tudi napitnic ni manjkalo. Naj prvo napije g. nadzornik presvetlemu cesarju. Vsi navzoči zakličejo našemu dobrotljivemu vladarju trikrat slava, pred šolskim poslopjem pa zagrome topiči. G. Požar napije g. nadzorniku, g. Bregant g. Ziegler-ju, ta pa kolegijalnosti učiteljstva kranjskega okraja. Z.

V e s t n i k.

Osobne vesti. G. *Jean Pezdič*, drugi učitelj na deski štirirazrednici v Kranji, je imenovan nadučiteljem na tej šoli. G. *Hinko Podkrajšek*, drugi učitelj v Radovljici, pride na drugo mesto v Kranj. G. *Štefan Birk*, učitelj v Zalogu, je dobil službo učitelja-voditelja v Št. Jakobu ob Savi. G. *Božidar Čampa*, začasni učitelj v Zagorji ob Savi, je stalno nastavljen na tej šoli.

Ljubljanske mestne šole so praznovale 40 letnico poroke Nj. Veličanstva našega cesarja dne 24. mal. travna sč sv. mašo. V šoli se je pa razložil mladini pomén dneva.